

• هانا آرنت •

عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتار

یهودی ستیزی

ترجمه مهدی تدینی

فهرست

۹	یادداشت مترجم
۱۵	دباجه
۱۹	پیشگفتار چاپ نخست
۲۱	پیشگفتار
۳۳	یهودی‌ستیزی و عقل سلیم
۵۱	یهودیان و دولت-ملت
۵۱	دوسویگیِ رهایش و یهودیان به عنوان بانکداران دولتی
۹۳	از یهودی‌ستیزی پروسى تا نخستین احزاب یهودی‌ستیز آلمانی
۱۲۷	یهودی‌ستیزی چپ‌ها
۱۴۸	عصر طلایی امنیت
۱۵۷	یهودیان و جامعه
۱۶۰	یهودیان استثنایی
۱۹۱	زندگی حرفه‌ای بنجامین دیزرائیلی
۲۱۵	محلهٔ سن-ژرمن
۲۳۹	ماجرای درفوس
۲۵۱	یهودیان در جمهوری سوم

۲۶۳	ارتش و روحانیت علیه جمهوری
۲۷۴	مردم و عوام
۲۹۵	آشتی بزرگ
۳۰۱	یادداشت‌ها
۳۳۱	نمابه

یادداشت مترجم

کتاب عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتیر پرحجم‌ترین کتاب و به گمان بسیاری اثر اصلی هانا آرنت است. او در سال ۱۹۵۱ نخست این کتاب را به زبان انگلیسی و با عنوان *خاستگاه‌های توتالیتاریسم*^۱ منتشر کرد. اما خیلی زود از پی انتشار کتاب به زبان آلمانی نیز برآمد و با همت خود او در سال ۱۹۵۵ نسخه آلمانی کتاب با عنوان *عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتیر*^۲ منتشر شد. آرنت خود در پیشگفتار کتاب شرح می‌دهد که به هنگام بازنویسی کتاب به آلمانی تغییراتی، از تکمیل تا حذف، اعمال کرده است، بدون آن‌که در ساختار کلی کتاب دست برده باشد. اما چنان‌که پیداست، نسخه آلمانی کتاب قدری (شاید حدود پانزده درصد) پرحجم‌تر از نسخه انگلیسی است و از آن‌جا که چند سال پس از نسخه انگلیسی نوشته شده و نویسنده نیز مجال یافته است از توانایی‌های زبان مادری‌اش در نگارش بهره برد، نسخه آلمانی در کل ویراستی جذاب‌تر به نظر می‌رسد.

کتاب سه فصل دارد: «یهودی‌ستیزی»، «امپریالیسم» و «توتالیتاریسم». با توجه به حجم بالای این فصل‌ها تصمیم گرفتم هر یک از فصل‌ها را به صورت مجلدی جداگانه منتشر کنم. به این ترتیب، کتاب شاکله‌ای سه‌جلدی می‌یابد، به گونه‌ای که هر یک از سه فصل اصلی کتاب به مجلدی جداگانه تبدیل می‌شود. سه جلد کتاب به مرور و طی سه سال

1. *The Origins of Totalitarianism*

2. *Elemente und Ursprünge totaler Herrschaft. Antisemitismus, Imperialismus, totale Herrschaft*

منتشر خواهد شد. ضمن این که بعید نیست در آینده با همکاری ناشر مجلدی تک‌جلدی نیز از این اثر منتشر شود.

بی‌تردید نیازی به معرفی نویسنده نیست، زیرا هانا آرنت یکی از محبوب‌ترین و معروف‌ترین متفکران سیاسی نزد ایرانیان است. اما از آن‌جا که آرنت خود یهودی‌تبار بود و زندگی‌اش از هر نظر متأثر از مواجهه‌اش با رژیم توتالیتار بود، از همین منظر نگاهی گذرا به زندگی او می‌اندازیم. آرنت چهاردهم اکتبر ۱۹۰۶ در شهر لیندن^۱ آلمان، در خانواده‌ای یهودی به دنیا آمد. پدر و مادر او یهودیانی سکولار بودند و بر حسب تربیت خانوادگی از فضای یهودی ارتودوکس دور بود، گرچه خود را یهودی می‌دانست. سال ۱۹۲۴ تحصیل در دانشگاه ماربورگ را در رشته فلسفه، نزد مارتین هایدگر، فیلسوف بزرگ آلمانی، آغاز کرد و از قضا این برهه از زندگی‌اش به دلیل رابطه عاشقانه‌ای که میان او و هایدگر پدید آمد، بسیار پررنگ شده است. البته این رابطه در آن زمان رازی سربه‌مهر بود. او در دانشگاه فرایبورگ نزد ادموند هوسرل و در دانشگاه هایدلبرگ نزد کارل یاسپرس نیز فلسفه خواند و سرانجام در سال ۱۹۲۸ در همین دانشگاه با راهنمایی یاسپرس، رساله دکتری خود را با عنوان *مفهوم عشق نزد سنت آگوستین*^۲ دفاع کرد.

آرنت پیش از به قدرت رسیدن هیتلر، گمان می‌کرد که ناسیونال‌سوسیالیسم در آلمان به قدرت خواهد رسید و در تدارک مهاجرت بود. پس از به قدرت رسیدن هیتلر در ژانویه ۱۹۳۳ کار برای او به عنوان یهودی بسیار دشوار شد، البته آرنت معتقد بود باید مبارزه کرد و برای مهاجرت یهودیان با سازمان‌های صهیونیست همکاری می‌کرد. در همین اثنا، مه ۱۹۳۳، چند روزی از سوی گشتاپو بازداشت شد و پس از آزادی، به همراه همسر اولش، گونتر آندرس^۳، به فرانسه کوچید. او در فرانسه نیز برای کمک به یهودیان و آشنایی نظری با مسئله یهودی‌ستیزی تلاش می‌کرد. پس از شکست فرانسه از آلمان، دیگر

1. Linden

2. *Der Liebesbegriff bei Augustin*

3. Günther Anders (۱۹۰۲-۱۹۹۲ م): نویسنده، شاعر و فیلسوف آلمانی که کتاب‌های پرشماری از او بر جا مانده است. آندرس نیز که از خانواده‌ای یهودی بود در سال ۱۹۳۶ به آمریکا مهاجرت کرد. او بیش‌تر با نام گونتر اشترون شناخته می‌شود.

فرانسه هم جای ماندن نبود و به همراه همسر دومش، هاینریش بلوشر^۱، ابتدا به لیسبون و از آن‌جا در مه ۱۹۴۱ به نیویورک مهاجرت کرد.

زندگی آرنت از زمان مهاجرت به آمریکا تا درگذشت او، در چهارم دسامبر ۱۹۷۵، در تدریس و تألیف خلاصه می‌شد. به همین روایت کوتاه از زندگینامه او بسنده می‌کنیم تا فقط یادآوری کنیم، آرنت به عنوان زنی یهودی-آلمانی که نزد بزرگ‌ترین فیلسوفان آلمانی تربیت فلسفی یافته بود، واکنش نظری سترگی به سرنوشت خود نشان داد. او به یکی از شناخته‌شده‌ترین نظریه‌پردازان سیاسی تبدیل شد. هیچ‌گاه خودش را یک آلمانی تمام‌عیار نمی‌دانست، بلکه آلمان برایش زبان مادری و ادبیات بود. وقتی سال ۱۹۳۷، در زمانی که در تبعید بود، تابعیت آلمانی از او سلب شد، به معنای واقعی به فردی بی‌تابعیت تبدیل شد. اما برای این یهودی‌زاده این وضعیت هیچ ناآشنا و نامأنوس نبود. آرنت تازه در سال ۱۹۵۷ توانست تابعیت آمریکایی بگیرد و از آن پس خود را آمریکایی معرفی می‌کرد. اما وقتی به متون آرنت می‌نگریم، روح او را بی‌تابعیت و فارغ از هر تعلق متعصبانه‌ای می‌یابیم. انگار یگانه موطن او اندیشه بود و ماند.

در سال‌های گذشته، به عنوان پژوهشگر و مترجم، دو پروژه نظری اصلی را پیگیری کرده‌ام. نخست این‌که در جهت گسترش آنچه «فاشیسم‌پژوهی» می‌نامم، کوشیده‌ام؛ و دوم این‌که در پروژه‌ای بلندمدت ترجمه آثار اصلی ارنتس^۲، تاریخ‌نگار و متفکر آلمانی را در پیش گرفته‌ام. نولته در حوزه فاشیسم‌شناسی، ایدئولوژی‌پژوهی و تاریخ‌اندیشی آثار ارزشمند پرشماری نگاشته است که برگردان همان چند اثر اصلی او نیز دست کم دو دهه

۱. Heinrich Blücher (۱۸۹۹-۱۹۷۰ م): فیلسوف و استاد دانشگاه. او و آرنت در سال ۱۹۴۰ ازدواج کردند. آرنت کتاب *عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتار* را به هاینریش بلوشر تقدیم کرده است.

۲. Ernst Nolte (۱۹۲۳-۲۰۱۶ م): متفکر و تاریخ‌نگار آلمانی. از جمله کتاب‌های او که تاکنون ترجمه شده است: *جنبش‌های فاشیستی: بحران نظام لیبرال و تکامل فاشیسم* (ققنوس ۱۳۹۳)، *قرن بیستم: ایدئولوژی‌های خشونت* (ققنوس ۱۳۹۶)؛ از جمله کتاب‌هایی که در باره نولته است: *ارنتس نولته: سیمای یک تاریخ‌اندیش* (نالت ۱۳۹۶)، *آشووینس یکتا: ارنتس نولته*، *یورگن هابرماس و ۲۵ سال دعوی تاریخ‌نگاران* (کویر ۱۳۹۵). از جمله کتاب‌های نولته که به زودی منتشر خواهد شد: کتاب اصلی او درباره فاشیسم با عنوان *فاشیسم در دوران آن*، و کتابی از او در باره اسلام‌گرایی با عنوان *اسلام‌گرایی: سومین جنبش مقاومت رادیکال*. همه این کتاب‌ها با ترجمه مترجم همین کتاب است.